

PANEL
Midyat'ın kalkınmasının önündeki engeller ve çözüm önerileri
Sonuç Raporu

Tarih: 18 Kasım, Cuma
Saat: 19.00-21.00
Yer: Kocatepe İ.Ö.O. / Midyat

Konuşmacılar

Nihat Eri - 22. Dönem Mardin Milletvekili
Fatih Akkaya - Midyat Kaymakamı
Abdullah Erin - DİKA Genel Sekreteri
Metin Kutlu - Belediye başkan yardımcısı

ÖNCE İNSANİ VE SOSYAL KALKINMA:

Ülkemiz içerisinde Mardin, Siirt, Şırnak ve Batman illerinden oluşan TRC3 bölgemiz insani ve sosyal gelişmişlik göstergeleri açısından ülke sıralamasının en diplerinde yer almaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlikten önce insani gelişmişlik göstergelerindeki bu tabloyu kadına yönelik şiddet, dezavantajlı grupların sosyal yaşama katılımı gibi konularda görmekteyiz. Beytüşşebap'tan Eruh'a oradan Midyat'a kadar pek homojen olmayan bölge tablosunda sosyal göstergeler çok benzer karakter göstermektedir. Sosyal kalkınma ve sosyal politikalar açısından Midyat'ın bölge geneli gibi yüzleşilmesi ve çözüm üretilmesi gereken ciddi sorunları var.

Bölge Nüfusunun Sadece %20'si İstihdama Katılıyor,

Sosyo-ekonomik açıdan bölgemize baktığımızda da genel anlamda Türkiye ortalamalarının çok gerisinde bir tabloyla karşı karşıyayız. Kişi başına düşen milli gelir ve katma değer oranı bölgede çok düşük. Yaş bağımlılık oranı dediğimiz bir gösterge varki bu gösterge bölge için çok temel bir göstergedir. Buna göre 2 000.000 nüfusa sahip bölgemizin % 41'i 15 yaşın altında. Dolayısıyla bu nüfus çalışan nüfusa bağımlıdır. Bölgede 2 000.000 nüfusun sadece 700.000'i istihdama katılabilen nüfus ve bu nüfusun da 400.000'i çalışıyor. Aynı şekilde Türkiye'de hane halkı nüfusu ortalama 4 iken bölgede bir haneye ortalama 8 kişi düşüyor. İstihdam katılımının düşük olması da bölgede işsizlik oranının Türkiye ortalamasının altında olması gibi sanal bir tabloyu ortaya koyuyor. Üretim ve gelir dağılımı açısından şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: 'bölgede bir kısım çalışıyor, geri kalan tüketiyor'. Bölgede üretilen katma değer nüfusun kendi tüketim ihtiyacını karşılamadığı için Türkiye'de en yüksek oranda sosyal yardımlar bu bölgeye akıyor. Bu durum temel ihtiyaçları karşılanan nüfus için girişimcilik ve üretme eğiliminin düşmesine sebep oluyor.

MİDYAT KENDİ MARKASINI ÜRETMELİ:

Bölgede girişimcilik ve üretime dayalı bir kültürün teşvik edilmesi büyük önem taşıyor. Bugün tüm ülke sathının ve yerine göre tüm dünyanın artık tek bir piyasa olduğunu göz önüne alırsak burada üretim yapan firmaların ulusal ve uluslararası düzeyde pazarlama ve rekabet yapabilmesi gerekiyor. Evet biz Midyat'tayız, burası Midyat ama vizyon Midyat'la, Mardin'le sınırlı kalmamalı. Tüm Türkiye için Tüm Ortadoğu için üretmeliyiz. Bu bakımdan buradaki işletmelere çok iş düşüyor. Kısaca AR-GE diye tabir edilen Araştırma-geliştirme çok önemli. Bugün dünyada İsveç, Norveç, Finlandiya gibi gelişimi sanayiye dayalı olmayan fakat dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında gösterilen ülkeler var. Göstergeler bunu açıkça ortaya koyuyor. Bu ülkeler dünyaya AR-GE satıyorlar. Belli markaları var onları satıyorlar. Midyatlı, vizyonuna dünya markası üretmeyi koymalı. Bu bakımdan araştırmaya ve gelişmeye yatırım yapılmalı. Bölgede kapasiteyi artırıcı bu tür efektif yatırımlarla bölge kalkınmasında aranan ivme sağlanabilir. Midyatlı marka değerlerini tespit etmeli ve sahip çıkmalı. Markasının suistimal edilmesine ve zayıflatılmasına izin vermemeli.

MİDYAT BÖLGE İÇİN ÖRNEK:

Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) Midyat'ın potansiyeline, Midyat'tan gelen talep ve önerilerine özel bir ehemmiyet vermektedir. Midyat hem Mardin hem Batman ile etkileşim içerisinde olan ve önemli potansiyelleri barındıran özel bir şehir. Bugün ulusal ölçekte girişimcileri ve iş adamları olan Midyat kendi potansiyelini işleyecek ve sektörlerini geliştirecek dinamizme sahip olan bir şehir. Bu konuda dışarıdan gelecek etki ve katkıyı beklemeden kendi katma değerini yaratma eğiliminde olan bir şehir. Bu bakımdan Midyat'taki girişimci ruh bölge için de bir örnek teşkil ediyor.

Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt'in oluşturduğu dört ilin toplam 30 ilçesinin Sosyo-ekonomik, Ekonomik ve Sosyal gelişmişlik sıralamasında Midyat; 6. ile 7. arası bir sırada yer almaktadır. Dicle Kalkınma Ajansının yayınladığı "Mevcut Durum Analiz Raporu"na göre Midyat; yaş ve kuru üzüm, acur, salatalık, marul, maydanoz, nane, sarımsak, tere, ve burçak üretiminde bölge birincisi, Mercimek üretiminde önemli bir paya sahip.

AVANTAJLARIMIZ:

Çok kültürlü, çok dilli, çok dinli ve çok etnisiteli bir toplumsal yapı ve bunun getirdiği hoşgörü ortamına sahibiz. Ortadoğu ülkelerinde yaşayan halklarla; kültürel benzerlik, coğrafi yakınlık ve akrabalık nedeniyle bu ülkelerle kuracağımız ikili ilişkilerde avantajlı durumdayız. Sanatkâr ve üretici bir geçmişimiz var. Zanaatkârlığın her alanında Midyatlı ustalar bölgede meşhurdu. Midyat'ta dokunan kumaşlar Osmanlı Saraylarında kullanılırdı.

Yeterli olmasa da, yetişmiş insan potansiyelimiz mevcut. Bunun yanında Meslek Yüksek Okulumuz var ve yeni Fakülteler planlanmaktadır. Binalara asalet kazandıran ve medeniyet taşı olarak nitelenen "Midyat Taşı" gibi bir değere sahibiz. Bölge turizminden en çok yararlanan ilçelerden biriyiz. Türkiye turizminin 2023 projeksiyonunda, Tarsus, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin'e uzanan bir inanç koridoru öngörülmektedir. Bu koridorda turizm alt yapısını geliştirmek için birçok yatırım planlanmaktadır. GAP Eylem Planı ile Bölge'de toplumsal gelişimin sağlanması

hedeflenmiş, eğitim ve sağlık alanında Bölge'ye yapılacak kamu yatırımlarında artış öngörülmüştür. Doğalgazın yakın gelecekte Bölge'ye gelmesi planlanmıştır.

DEZAVANTAJLARIMIZ:

Limanlara, anayollara ve pazarlara uzak oluşumuz. İklimin kurak, yağışın yetersiz, kışın don yapan gün sayısının fazla oluşu, tarıma uygun geniş alanlarımızın olmayışı. Yılların ihmali sonucu bölgeler arası ve bölge içi eşitsizliklerin meydana gelmiş olması. Bir bölgesel kalkınma projesi olan GAP'ın tamamlanmasıyla, bölge içi eşitsizliğin kırsal kesim aleyhine daha da artacak olması. Eğitim ve sermaye yetersizliği. Bölge'de yaşanan toplumsal olaylar. İlçemizin göç veriyor olması ve bu göçün genelde çalışma yaşındaki ve eğitilmiş-nitelikli işgücünden oluşması. Kadının toplumsal yaşama ve iş gücüne katılımı önünde toplumsal ve psikolojik engellerin bulunması.

YAPILMASI GEREKENLER:

Arsa alım satımlarında piyasada dönen paralar göz önüne alındığında, aslında Midyat'ın sermaye açısından zengin sayılabileceği, ancak yapılması gereken şeyin, kayıt dışı ve yastık altında olan bu sermayenin, üretime ve yatırıma yönlendirilmesidir. Devlet'in fabrikalar inşa ettiği, her şeyin Devlet'ten beklendiği dönemler geçmişte kaldı. Devlet, yatırımcıyı ancak teşvik edici ve yönlendirici bir rol oynamaktadır Bölgemiz için çok ciddi Devlet destekleri bulunmaktadır. Bu desteklerden yararlanabilmek için rasyonel, fizibil projeler hazırlamalıyız. İşletmelerimiz profesyonelce yönetilmeli, alınan kredilerin geri ödemeleri zamanında ve aksatılmadan yapılmalıdır.

Ayrıca şehrimizin Estel ve Midyat olmak üzere iki kesimden oluştuğu dönemlerde geride kalmıştır. Fiziki açıdan bütünleşen şehrimizin, insanları, sosyal ve ekonomik alanların tümünde iş birliği içinde olmaları gerekir."Estel-Midyat" ortak yapımı projelerin çoğalması, kentlilik bilincimizin gelişmesine de zemin hazırlayacaktır. Bu kaynaşmayı sağlayabildiğimiz ölçüde, "Hoşgörü Kenti" olma iddiamız değer kazanacaktır. Bugün halen Etsel ve Midyat bir araya gelememekte, kaynaşamamaktadır.

Eğitim, sağlık, ulaşım ve çevre konusundaki eksikliklerimiz tamamlanmalıdır. Arapça ve Süryanice dilleri ilçemizde halk arasında canlı olarak yaşamaktadır. Doğu medeniyetleri ve doğu dilleri konusunda Artuklu Üniversitesinin Midyat Kampusu Türkiye'nin hatta Dünyanın bu konulardaki en yetkin merkezi olabilir. "Midyat OSB" için hemen teşebbüse geçilmelidir, KSS çok hızlı bir biçimde bitirilerek hizmete girmelidir. Mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranı arttırılmalı. Bilime dayalı üretim yapılmalıdır. Taşı ve gümüşü çağın olanakları, anlayışı ve beğenisine uygun işlemek, mücevher işçiliğinde uzmanlaşmak, elektronik cihazlar üretmek, tekstilde markalaşmak. Amaçlanmalıdır. Mücevherat, gümüş telkari ve değerli taşlar, mobilya, inşaat malzemeleri, yapı kimyasalları, tarıma dayalı sanayi gibi alanlar kümeleşme alanlarımız olabilir. Midyat'ın tarihi dokusunu korumaya yönelik restorasyon çalışmaları yapmak ve kentin tümüne bu görüntüyü kazandırmak için, dönüşüm projeleri uygulanmalıdır. Coğrafi İşaretlerimize sahip çıkmalıyız: Midyat Taşı, Midyat Telkarisi, Midyat Acuru, Mazruna Üzümü, Midyat Kavunu, Midyat Bulguru tescil edilmelidir. Turizmi; kongre turizmi, inanç turizmi, kültür turizmi, gençlik turizmi gibi alanlarla çeşitlendirilmeliyiz. Kütüphaneler, kitapevleri, kitap kafeler, okuma salonları, sinema, tiyatro, konferans salonları, park, bahçe, mesire yerleri, yürüyüş parkurları, kent ormanı gibi tesisler yapmalıyız.

SONUÇ: Tarihi dokusu korunmuş, çok kültürlü, çok dilli, çok dinli yapısını koruyabilmiş, çevreye saygılı bir yapılaşmanın olduğu, yeşili bol, insanı mutlu ve müreffeh bir Midyat 'ı kurmak hepimizin görevi olmalıdır.